

strani, ko se drugi tlačijo h koritu, da si osigurajo svoje življenske potrebe. Vsem stanovom se je življenje podražilo, a samo pri kmetu opazujemo, da se stroški večajo, dohodki pa se manjšajo ali pa ostajajo vedno enaki.

Tok časa je potegnil tudi kmeta za seboj, in danes se mora tudi on vedno držati za žep. Tudi on ima danes mnogo potreb, ki jih njegovi predniki niso poznali, tudi on kupuje danes mnogo stvari, ki so jih poprej izdelovali doma, tudi on mora plačevati vse z gotovim denarjem. A plačevati mora posle in druge delavce mnogo dražje kot nekdanj, pšenico in druge pridelke prodaja ceneje.

Že ta kratek pregled nam kaže, da mora kmet nazadovati in da bo nazadoval, dokler ne spravi v pravi sklad svojih stroškov in dohodkov. Ker ni misliti, da bi se življenski stroški v bodočnosti zmanjšali, se morajo kmetu dohodki pomnožiti na ta ali oni način. V tem tiči edina rešitev kmetiškega stanu.

A zaman bi trobili to navadnemu kmetu na uho, on bi nas ne razumel, češ, saj delam kot črna živina, da ne morem huje, kako si hočem torej še pomnožiti dohodke. Kmet sam iz sebe še pač dolgo ne bo tako napredoval, da bi dohajal druge stanove. Pa je tudi naravno, da ne more doseči v desetletjih tega, kar so si pridobili drugi stanovi tekom stoletij.

Kmetu mora priti pomoč od drugod. Združiti se moramo vsi, ki imamo sree za naš najvažnejši delavni stan, a pomagati nam morata tudi dežela in država. Le z združenimi močmi podkrepimo kmeta, da bo zopet močan steber našega naroda.

Kako naj pomagamo kmetu?

Iz vsega dosedaj povedanega je razvidno, da je kmetu treba večje splošne, posebno pa še strokovne naobrazbe. Treba mu je torej vsestranskega pouka. Marsikdo se mi morda nasmeje in reče: „Pouka, pouka, kali? Le pojdite in učite ga, govorite mu dve ali tri ure, makar cele dneve o eni in isti stvari, on ostane vendar vedno pri svojem kopitu.“

Res, mnogo resnice je na tem. Vsakega kmeta se strokovnjaški pouk tudi res ne prime. A ne štejmo mu tega v zlo. Strokovnjaški pouk zahteva že pripravljena tla, zahteva precej obsežne splošne in jezikovne naobrazbe, ter živahnega duševnega delovanja, kar redko dobimo pri navadnem kmetu. Nadalje se pa on tudi rad drži nauka: „Bolje je: drži ga, kakor pa lovi ga“, zato rajše ostane pri svojem načinu obdelovanja, ki mu je znan in mu zagotavlja gotove, četudi ne posebno velike dohodke, in se ne spušča rad v drage poizkuse, dokler ne vidi uspehov. Gospodom, ki so dovršili kako srednjo in potem še kmetijsko šolo ter so v kmetijstvu, posebno pa še v prirodopisju in v kemiji dobro podkovani, je lahko uvesti novotarije, ker si morejo učinke matematično natančno naprej izračunati, a naš kmet s svojimi duševnimi zmožnostmi ne zmora tega. Strokovnjaški pouk je torej pri starejših kmetih skoraj brezuspešen, pa tudi ni priljubljen, kakor nam lahko potrdijo naši vrli potovalni učitelji. Starejši kmeti bi se učili le na zgledeh. Če vidi tak kmet, da se je stvar drugod obnesla, se je poprime tudi on.

Če torej hočemo kmetu resnično pomagati, ne smemo misliti, da bodo to opravili potovalni učitelji in sploh ne smemo zvoda nastavitvi šole pri starejših kmetih, t. j. pri sedanjih gospodarjih, iti moramo temveč mnogo nižje; začeti moramo tam, kjer začenjajo drugi stanovi, t. j. pri mladini. Le če

bomo začeli že pri otrokih, nam bo mogoče podati tudi kmetu precej temeljne splošne naobrazbe in le tedaj ga naučimo pravilno misliti in računati, česar mu je pač pred vsem treba.

Šole, ko ve vsak kmet, da se na zemlji nič ne zgodi brez prirodnega vzroka, ko bo vsak kmet iskal vsakemu pojavu vzrok ter bo primerjal vzroke in učinke, in ko bo vsak kmet znal dobro računati in štediti s svojimi pridelki, z denarjem, posebno pa še s časom in s svojimi močmi, se obrne njegovo stanje na bolje. Takrat pa bomo šole imeli primerno podlago za nadaljni strokovnjaški pouk.

(Dalje)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

III. redni občni zbor Hranilnice in posojilnice „Učiteljskega konvikta“, r. z. z. o. z. v Ljubljani, se je vršil dne 2. februarja t. l. v Komenskega ulicah št. 17 po napovedanem dnevnem redu. Občni zbor je potrdil računski zaključek za poslovno leto 1906 v polnem obsegu. Živahna debata se je vnela pri predlogu o zvišanju obrestne mere za hranilne vloge na 5 %. Ker je upati, da bo zvišanje obrestne mere ugodno vplivalo na vplivanje od strani učiteljstva in društev, je predlog načelstva prodr. V načelstvo sta bila izvoljena tovariša Dimnik Jakob in Kecelj Alojzij, v nadzorništvo pa tovariš Wider Karel. Namestnikom v načelstvo sta bila izvoljena tovariša Furlan Jakob, in Simon Karel, v nadzorstvo pa tovariša Grm Franc in Smerdelj Anton. Volitev se je vršila po listkih in so bili imenovani izvoljeni soglasno. — V našem denarnem zavodu so doslej sledeča učiteljska društva vpisana kot zadružniki: Društvo za zgradbo „Učiteljskega konvikta“, Jubilejska samopomoč, Narodna šola, Učiteljsko vdovsko društvo, Zaveza, Jubilejsko društvo učitelje, Slovensko učiteljsko društvo in okrajna učiteljska društva za Ljubljano, za kranjski, kočevski, novomeški, postojnski, brežiško-sevniški in mariborski okoliški okraj.

Ljubljansko učiteljsko društvo ima svoje redno mesečno zborovanje v soboto, dne 16. februarja, v hotelu „Južni kolodvor“. Na dnevnem redu je predavanje g. šolskega svetnika prof. dr. Janka Bezjaka „o Kernovi teoriji z ozirom na stavkovo analizo.“ (Nadaljevanje.) Začetek ob osmih zvečer. Gosti dobro došli.

Ljubljansko učiteljsko društvo je imelo 30. januarja t. l. svoj izredno dobro obiskan letni občni zbor v hotelu „Južni kolodvor“. Predsednik Jakob Dimnik pozdravi presrečno vse navzoče, posebno profesorja dr. Fr. Ilešiča, ki tako rad prihiti v našo sredo, strokovnega učitelja Iv. Bernota, poročevalca „Slovenskega Naroda“ in „Slovenca“, predstavi magistratnega zastopnika g. Jančigaja, ter otvori zborovanje.

Tajnik K. Wider poroča sledeče o odborovem delovanju v minolem letu. Na lanskem občnem zboru se je izvolil sledeči odbor: predsednik Jakob Dimnik, podpredsednica Marija Maroutova, tajnik Karel Wider, blagajničarka Olga Kobau, odborniki Jakob Furlan, Vendelin Sadar in Karel Javoršek. Odbor se je v svojih sejah posvetoval v raznih društvenih zadevah in odposlal k glavnemu zborovanju „Zaveze“ v Šoštanj kot svoja zastopnika društvenega tajnika in odbornika Vend. Sadarja. Posebno važnost je polagal dosedanji odbor na učiteljske večere, ki jih je priredil štiri v minolem letu in pridobil zanje razne predavatelje, in sicer: 2. maja: Fr. Črnagoj (Razdeljen in nerazdeljen pouk) in K. Wider (Učiteljevo delovanje izven šole); 23. maja Janko Likar (Novi šolski in učni red); 5. decembra K. Wider (Moderna šola); 16. januarja letos šolski svetnik profesor dr. Fr. Bezjak (Teorija Kernove metode v stavku in stavkovih členih). Tudi za nastopivše društveno leto je že preskrbel odbor predavatelje, in sicer bodo predavali: šolski svetnik Fr. Bezjak (nadaljevanje teorije o Kernovi metodi), prof. Macher, prof. dr. Fr. Ilešič in K. Wider (nadaljevanje „Moderne šole“). Iz tega jasno sledi, da je storil društveni odbor v minolem letu in preskrbel tudi za bodoče vse po svojih močeh, da združi ljubljansko učiteljstvo na večernih

sestankih, na katerih jim nudi raznega razvedrila ter na ta način goji kolegialnost, ki jo v Ljubljani vzlic vsem društvenim vabilom še vedno krvavo pogrešamo. A žal, ta klic ni našel pri ljubljanskem učitelstvu pravega odmeva; ostala je zvesta le izbrana četa in upamo, da ostane tudi v naprej.

V dokaz premale zavednosti ljublj. učiteljstva je navedel tajnik nekatere podatke glede naročnikov na „Učit. Tovariša“. Izmed učiteljstva na ljubljanskih mestnih šolah je naročenih na „Učit. Tovariša“ 31 učiteljev in le 6 učiteljic, nenaročenih pa 8 učiteljev in 25 učiteljic. Posebno glede učiteljic so številke žalostne. In vendar hočejo imeti enake pravice z nami!

O denarnem stanju poročila blagajničarka Olga Kobau. Dohodki 150 K, izdatki 64 K 24 v. Pregledovalcem računov so bili izvoljeni J. Likar in učiteljici Kalinova in Šornova. Pregledani računi so bili v najlepšem redu. Članarina se določi vnovič na 2 K letno.

Na predlog blagajničarke se sklene, pošiljati starim društvenikom pobiralno polo, in sicer začetkom meseca marca, nove društvenike pa je vabiti v društvo s povabilno polo.

Pri volitvi novega odbora se izvoli na predlog J. Režka ves stari odbor.

Pri slučajnostih predlaga J. Likar, da bi se bolj gojila kolegialnost in bi se učitelji združevali tudi v takih večerih, kadar ni učiteljskih zborovanj.

Predsednik Jak. Dimnik poudarja, da odbor itak dovolj skrbi za društvene sestanke. Pozivlja pa tov. J. Likarja, da naj prične akcijo v bolj tesno združenje ljubljanskega učiteljstva.

Ker se nihče izmed navzočih ne oglasi več k besedi, se zahvali predsednik navzočim za udeležbo in zaključi občni zbor.

Po občnem zboru je govoril tov. K. Wider o šolskem redu, ki ga ima sestaviti vse ljubljansko učiteljstvo. Stavil je navzočim sledeče vprašanje v razgovor in sklepanje:

Ali se napravi šolski red tudi za učitelje? Ali se tudi razredni red (spravljanje zvezkov, obleke itd.) privzame v šolski red? Ali spada tu sem tudi red v cerkvi pri pevskih vajah? Kdaj naj se začne dopoldanski pouk v nižjih razredih, ob 8. ali 9. uri? Ali se naj uvede nerazdeljen pouk? Se li tudi naredbe glede nalezljivih bolezní vzamejo v šolski red? Ali se sestavi tudi disciplinarni red?

Pri vsakem izmed teh vprašanj se je vnela obširna debata, ki so se je udeležili prof. dr. Ilešič, Marija Maroutova, Olga Kobauvova, L. Jelenc, Fr. Skulj, Iv. Bernot in drugi. Iz vse debate je bilo razviditi, da se ljubljansko učiteljstvo resno zanima za dano nalogo in jo hoče tudi temeljito rešiti. Sklenilo se je: šolski red velja le za učence in njih starše; učitelj imej v razredih prosto roko in skrbi po svoji najboljši moči za red; red v cerkvi naj določijo kateheti; dopoldanski pouk se pričenej brezizjemno ob 8 uri; uvedi se nerazdeljen pouk, v kolikor je mogoče; naredbe glede nalezljivih bolezní naj sestavi mestni fizikat; disciplinarni red se sestavi, v kolikor je potreben k šolskemu redu.

Sklenilo se je še, da sestavi poročevalec šolski red po teh podatkih; preden ga predloži uradni učiteljski skupščini v potrditev, se bo o njem obravnavalo še enkrat na učiteljskem zborovanju, ki se skliče v ta namen.

Na to zaključi predsednik zanimivo debato o šolskem redu.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer ima svoj redni občni zbor po običajnem vzporedju in s predavanjem v četrtek, dne 14. svečna 1907. Odbor prosi za polnoštevilno udeležitev.

Učiteljsko društvo za laški kraj ima v nedeljo, dne 17. svečna 1907., ob 10. uri dopoldne v novem šolskem poslopu na Hrastniku svoj občni zbor. — Dnevni red: 1. Odobrenje zapisnika zadnjega glavnega zborovanja. 2. Društvene zadeve (med drugim potrjenje pravnega reda). 3. Določitev knjig in časnikov, na katere se bo društvo naročilo. 4. Kmetovo stališče nasproti novim šolskim počitnicam. Predava g. Janko Sorčan. 5. Slučajnosti: a) iz šolske prakse, b) iz vprašalne škrinjice. 6. Razni predlogi in nasveti. — Ta dan se vrši ob deveti uri predpoldne odborova seja, ob pol deseti uri pa sestane pevec in pevk. Udeleženci zborovanja naj se zglase

pismeno vsaj dan poprej zaradi obeda pri društvenem tajniku Milošu Rošu v Hrastniku. Na obilno udeležbo vabi prav vljudno odbor.

Književnost in umetnost.

Vabilo družbe sv. Mohorja. Družba sv. Mohorja stopa pred Slovence s srčnim vabilom k prav obilemu pristopu. Kakor kaže „Glasnik“ v zadnjem družbinem koledarju, je število novovpisanih udov v „zlatih bukvah“ doseglo častno število 267.194, in družba je od časa svoje ustanovitve sem razposlala samo svojim redno vpisanim udom 10.800.934 knjig.

Slovinci! Ali nas te številke ne vzpodbujajo k nadaljni vztrajnosti, k vedno novemu napredku? Zato veljaj i za to leto: Kdor le more, pristopi k družbi sv. Mohorja! Zvesti ji ostanite vsi stari udje, pridobite si pa tudi še prav mnogo novih. Zlasti po mnogih naših društvih naj bi se pričela prav živahna agitacija za družbo sv. Mohorja! Čim večje bo število udov, tem uspešneje bo mogla družba izvrševati svoje delo za verski, narodni, kulturni napredek Slovencev! — S posebno prošnjo se zopet obračamo do č. gg. poverjenikov, da prevzamejo tudi letos svoje sicer težavno, a toli koristno in zaslužno delo ter družbi dovedejo čim največ starih in novih udov!

Književni dar za l. 1907 je ta-le:

1. „Zgodbe sv. pisma“, 14. snopič. V tem snopiču bo podal Slovincem dobro znani pisatelj dr. J. E. Krek prevod in razlago „Dejanje apostolov“. — „Zgodbe“ so kakor po vsebini tako po slikah Slovincem tako dobro znane, da jih pač ni treba več priporočati! Naj bi nam ohranile stare, in privabile prav mnogo novih udov!

2. „Pamet in vera“. III. zvezek. Spisal J. M. Seigerschmied. — Prejšnja dva zvezka tega temeljitega dela sta si pridobila mnogo priznanja. Gotovo bo tudi tretji zadovoljil čitatelje. Poljudno, znanstveno-temeljito obravnava vprašanja: „Očetova podoba“, „Odkod in čemu?“ „Nevidni svet“, „Prevažna vprašanja“, „Osodepolni padec“.

3. „Umni čebelar“. 1. snopič. Spisal Fr. Lakmayer. Ljuba prijateljica je slovenskim oratarjem, pa tudi drugim čebelarjem. Čebelarstvo je zadnja leta zelo napredovalo in čebelarji so od družbe že mnogokrat zahtevali poučno knjigo o tej stroki. Letos jo podamo! Spisal je to delo priznani strokovnjak-čebelar in gotovo bo ustregla širšim krogom.

4. „Življenja trnjeva pot“, se imenuje lepa povest, katero po resnični zgodbi iz polupretkelega časa Mohorjanom pripoveduje znani slovenski pisatelj Jos. Kostanjevec.

5. „Slovenske Večernice“, 59. zvezek, bodo tudi podale lepega pripovednega berila. Že stara, a vedno priljubljena znanca so „Večernice“ Slovincem, in bodo to ostale gotovo tudi za bodoče.

6. „Koledar družbe sv. Mohorja za leto 1908.“ Naš koledar je Slovincem istotako že star znanec! Potrudili se bomo, da bo kolikor mogoče zanimiv, pa tudi kratkočasen.

Evo, to Vam je književni dar, ki ga letos podaja družba sv. Mohorja! Na Vas, dragi Slovinci je, da s čim najobilnejšim pristopom k družbi poskrbite za to, da se te knjige čim največ razširijo med narod!

Nabiralne pole z denarjem naj se odboru dopošiljajo do dne 5. marca. Mnogo truda, sitnosti in nepotrebnih stroškov provzročajo nam tisti, ki nam ne dopošljejo ob pravem času udnine!

Posamezne ude in take kraje, ki nimajo 15 udov, pa prijazno opozarjamo, da morajo po družbenih pravilih letnini (2 kroni) dodati še 40 vinarjev za opravilne stroške, namreč za zavoj, spremnico s kolekom, delo itd. Seveda morajo potem poštnino, ki znaša veliko več, še sami plačati. Isto velja tudi za posamezne pošiljatve.

Mili Bog naj blagoslovi naše delo in geslo za Mohorjevo družbo ostani: „Ne nazaj in navzdol, marveč vselej naprej in navzgor!“

V Celovcu, dne 30. prosinca 1907. Odbor.